

Charakterystyka prawna umów o pośrednictwo

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Przedmowa

W ramach doktrynalnej systematyki polskiego prawa umów powszechnie wyodrębnia się grupę umów o pośrednictwo. Dotyczy to zarówno opracowań systemowych, publikacji artykułowych, jak i podręczników do prawa cywilnego, w tym handlowego. Mimo że poszczególne typy kontraktów zaliczane do umów o pośrednictwo, a także pewne ich aspekty doczekały się licznych opracowań monograficznych, komentarzowych i przyczynkarskich oraz wielu orzeczeń sądowych, to wypowiedzi odnoszące się do umów o pośrednictwo w ogólności, jako zbioru kontraktów, należą do rzadkości. Niezależnie od panującego przekonania o potrzebie wyodrębnienia grupy umów o pośrednictwo jest co najmniej nieoczywiste, wg jakich kryteriów należy tego dokonać.

Pośrednictwo nie jest zdefiniowane normatywnie. Pojęcie „pośrednictwo” nie pojawia się w regulacji kodeksowych typów umów o pośrednictwo (agencyjnej i komisji), w której posłużono się wyłącznie terminem „pośredniczenie” (art. 758 § 1, art. 760² § 2, art. 761⁷ § 2 KC). Inne przepisy prawa cywilnego odnoszą się do pośrednictwa rzadko oraz w ujęciu ograniczonym przedmiotowo i niesystemowym. Na przykład, art. 3 ust. 1 pkt 14 ustawy z 15.12.2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 12) definiuje pośrednictwo ubezpieczeniowe, a art. 4 pkt 14 ustawy z 23.3.2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 720) – pośrednictwo kredytu hipotecznego.

Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest brak jednolitego postrzegania umów o pośrednictwo. Tradycyjne stanowisko utożsamia je z kontraktami, w których pośrednik zobowiązuje się do dokonania czynności faktycznych zmierzających do zawarcia umowy docelowej lub do zawarcia takiej umowy w imieniu dającego zlecenie (zastępstwo bezpośrednie) albo na jego rzecz (zastępstwo pośrednie). Inny pogląd definiuje umowy o pośrednictwo przez pryzmat ich funkcji gospodarczej, którą ma być wprowadzanie na rynek towarów lub usług jednego podmiotu przez inny. W rezultacie zwolennicy drugiego poglądu zaliczają do omawianej grupy kontraktów umowę franchisingu oraz umowę dystrybucyjną, w których uczestnik sieci oraz dystrybutor działają na własny rachunek i we własnym imieniu.

Kolejną sporną kwestią jest określenie, czy pośrednictwo może polegać wyłącznie na zawieraniu umów w charakterze zastępcy innego podmiotu, a w konsekwencji, czy do umów o pośrednictwo należy zaliczyć umowę zlecenia.

Rezultatem odmienności poglądów doktryny odnośnie do istoty pośrednictwa jest brak zgodności co do katalogu typów umów o pośrednictwo. Powoduje to istotne trudności w ustaleniu cech charakterystycznych, wspólnych wszystkim stosunkom pośrednictwa. Prowadzi ponadto do powstania wątpliwości,

które przepisy należy stosować do umów nienazwanych, jeżeli występuje w nich świadczenie polegające na pośrednictwie.

Przedstawione wyżej wątpliwości dogmatyczne, brak opracowania monograficznego poświęconego umowom o pośrednictwo w ogólności, a także społeczno-gospodarcze znaczenie stosunków pośrednictwa, skłoniły mnie do podjęcia badań i doprowadziły do powstania tej monografii.

***

Książka jest poprawioną wersją rozprawy doktorskiej, którą obroniłem 10.4.2024 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Jak każdy obroniony doktorat, również mój był konsekwencją wielu sprzyjających okoliczności. Przede wszystkim praca nie powstałaby, gdyby nie wsparcie mojej narzeczonej *Mileny*, rodziców *Małgorzaty* i *Dariusza*, babci *Sabiny*, dziadka *Narcyza* oraz przyjaciół. Na etapie przygotowania tekstu dla Wydawnictwa do jego sprawnej korekty motywowała mnie córka *Jaśminka*.

Praca nie powstałaby również bez wspierających nauczycieli, których spotkałem na swojej prawniczej drodze. Szczególne wyrazy wdzięczności kieruję do mojego promotora i mistrza, prof. dr. hab. *Wojciecha J. Katnera*, oraz całego zespołu Katedry Prawa Handlowego, Ubezpieczeń i Własności Przemysłowej UŁ kierowanej przez prof. UŁ dr. hab. *Aleksandra Kappesa*.

Dziękuję także recenzentom w postępowaniu doktorskim – prof. dr. hab. *Józefowi Frąckowiakowi*, prof. dr. hab. *Katarzynie Kopaczyńskiej-Pieczniak* oraz prof. dr. hab. *Mirosławowi Stecowi* – za życzliwe przyjęcie rozprawy, rzetelne recenzje i zawarte w nich cenne uwagi.

Ponawiam również, złożone na ręce Pani redaktor *Joanny Ziemieckiej* podczas IX Zjazdu Cywilistów w Sopocie, podziękowania dla Wydawnictwa C.H.Beck za nagrodzenie mojej pracy publikacją w ramach X edycji Konkursu im. Profesora Zbigniewa Radwańskiego na najlepszą pracę doktorską z zakresu polskiego prawa prywatnego.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl